

tracht worden ook enkele weinig bekende meesters tot hun recht te laten komen. Het was niet altijd makkelijk de besproken werken, in de uithoeken waar zij zich bevinden, te bereiken. De schrijver deed de rondreis door Umbrië tweemaal: eens in den zomer van 1909, zwerfende te voet van stadje tot stadje, van klooster tot klooster, en een tweede maal in 1915 om zijn geheugen op te frisschen en de aantekeningen volledig te maken. De afbeeldingen worden voor het meerendeel hier voor het eerst gegeven.

Tot bepaalden bloei kwam de Umbrische schilderschool het eerst te Gubbio, welk stadje onder zijn burgers meesters telde, die reeds in het einde der XIIIe eeuw meer dan plaatselijken roem verwierven. De miniatuurschilder Oderigo (1240—'99) wordt door Dante in zijn *Purgatorio* (c. XV, 80) „l'onor d'Agobbio" genoemd. Bekend is ook de naam van Guido Palmarucci (1280—1352), aan wien te Gubbio zelf twee Madonnafresco's in de kerk van Santa Maria Nuova worden toegeschreven. De geheele XIVe eeuw door blijft deze school ter plaatse bloeien. *)

Ook Ottaviano Nelli († 1444), de belangrijkste meester dien de school van Gubbio in de XVe eeuw voortbracht, werkte hoofd-

AFB. 5. PIERANTONIO MESSASTRI. FRESCO IN DE KERK VAN SAN FRANCESCO, MONTEFALCO.

als nuchtere bedenkzels neergeschreven met gebruikmaking der sterotiepe uitdrukkingsmiddelen, welke Siena toepast. Zij zijn tot een eigen leven gewekt, nieuwgeschapen als 't ware, en zodoende zelf tot gebeurtenis geworden.

Nelli was uit een familie van kunstenaars gesproten; doch waar zijn vader en grootvader gewone handwerkslieden waren, werkte Ottaviano zich op tot een hoogte van zelfstandig kunstenaarschap. Hij schilderde ook eenige, nu hoogst zeldzame retabels, waarvan er hier een wordt afgebeeld, dat in de pinacothek te Perugia bewaard wordt, gedateerd en gesigneerd als volgt: „....Anno Domini 1403, die 5 mensis Madii (sic) per manus Otavii (sic) de Egubio. Deo gracias" (Afb. 1).

Meer bekend dan dit werk is in de reeds genoemde kerk van Santa Maria Nuova te Gubbio de z.g. „Madonna del Belvedere" (afb. 2), die eveneens in 1403 geschilderd zou zijn volgens een niet geheel betrouwbaar opschrift, dat bovendien eenige jaren geleden

zakelijk in zijn vaderstad en was daar gevestigd; maar zijn kunst gaat boven hetgeen de school tot dusver vermocht verre uit.

Kracht en gelegenheid vertoont in de wijze der voorstelling, boeit zijn werk door bijzonder karakter. Dit karakter bestaat daarin, dat de heilige onderwerpen niet enkel zijn afgebeeld, maar tevens gedramatiseerd. Zij zijn niet op den kalkwand

*) Vgl. nader André Pératé in Michel's *Histoire de l'Art*, IIIe, blz. 613 vgg.